

Wychodzi codziennie, oprócz dni następujących, po świętach uroczystych i niedzielach. — Prenumerata w biurze Dyrekcji, ulica Miodowa Nr. 487 i Kaatorach. — Obwieszczenia przyjmują się za opłatą od wiersza druku: za 1-krotne obwieszczenie kop. 4, za 2-krotne kop. 6, za 3-krotne kop. 8. — Artykuły nadsyłane do zamieszczenia w Dzienniku niezwracają się. — We wszystkim co dotyczy Dziennika, należy odnosić się wprost do Dyrekcji obu Dzienników Warszawskich.

Rok 3.

Prenumerata w Warszawie rocznie rs. 8. — Półrocznie rs. 4. — Kwartalnie rs. 2. — Miesięcznie kop. 67. — Bez odnoszenia w biurze Dyrekcji prenumerata nieprzyjmuje się. Numer pojedynczy kop. 3. — Za odnoszenie do domu opłaca się miesięcznie kop. 5. — Na prowincji na stacjach Pocztowych w Królestwie i Cesarstwie: Rocznie rs. 9 kop. 20. — Półrocznie rs. 4 kop. 60. — Kwartalnie rs. 2 kop. 30. — Za przesyłkę w kopertach kwartalnie dopłaca się rs. 1.

SPIS RZECZY.

DZIAŁ URZĘDOWY. — Ogólny budżet kr. pols. — Postanowienie Namiestnika. — Rozkaz do zarządu cywilnego. — Postanowienia komitetu urządz. — Komisja likwidacyjna. — Dyrekcja ubezpiecz. — Warsz. towarzystwo dobr. Przepisy o szkole junkrów. — Nominacje.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY. — Warszawa. — Przegład polityczny. — Wyrażenia uczuć wiernopoddanych. Legjon krakusów. — Kronika brukowa. — Prelekcje publiczne. — Wanny drewniane. — Nowe dzieła. — Nagle śmierci. — Zwycięstwo nad bucharcami. — **Telegramy.** — **Uzbrojenia.** — **Ameryka.** Fenieni; poprawka; J. Davis; zaburzenia. — **Anglja.** Kwestja reformy. — **Austrja.** Hr. Karolyj. — Zadanie sejmu. — **Azja.** Zwycięstwo. — Komunikacja. — **Francja.** Garibaldi. — Gielda. — **Grecja.** Gabinet; podróż króla. — **Meksyk.** Juarysci. — **Niemcy.** Sejm. — Kwestja księstw. — **Turcja.** Cholera. — **Włochy.** Interpelacja. — Poseł meksykański. — **Korespondencje z Łodzi i Lwowa.** — **Kilka słów, jako materiał do historii rewolucyjnej żandarmerji ostatniego powstania (II; c. d.).** — Dokumenta w sprawie meksykańskiej. — **Rozmaitości.**

DZIAŁ URZĘDOWY

Warszawa, d. 1 (13) czerwca.

Ogólny budżet dochodów i wydatków Królestwa Polskiego na rok 1866, Najwyżej zatwierdzony w d. 10 (22) kwietnia r. bież.; — Postanowienie Namiestnika Królestwa o pensjach emerytalnych i dodatkach do nich, — oraz Rozkaz do Zarządu Cywilnego z dnia 17 (29) Maja r. b., N° 9, — zamieszczone są w dodatku do dzisiejszego numeru.

W IMIENIU NAJJAŚNIEJSZEGO
ALEXANDRA II,
CESARZA I SAMOWŁADCY WSZECH ROSIJ,
KRÓLA POLSKIEGO,
WIELKIEGO KSIĘCIA FINLANDZKIEGO,
&, &, &.

Komitet Urządzający w Królestwie Polskiem.

W skutku przedstawienia Komisji Centralnej Spraw Włościańskich, Komitet Urządzający w rozwinięciu odpowiednich artykułów Najwyższego Ukazu z dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 r., o urządzeniu włościan w Królestwie Polskiem postanowił i stanowi:

1. Do posiadaczy łąnowych (sołtysów), którzy z położenia swego do liczby włościan należą, rozciągnąć przepisy Ukazów z dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 r. ze wszystkimi prawami i obowiązkami z zastosowania tych Ukazów wypływającymi, nakładając na nich, zamiast łąnowego i podatków dworskich (o ile gdzie takowe przez posiadaczy łąnowych uiszczane były), podatek gruntowy, tudzież inne ustanowione dla włościan podatki.

2. Podatek gruntowy od posiadaczy łąnowych w dobrach rządowych i w majoratach ostatecznie urządzonych, ustanowić w ilości wyrównywającej opłakanemu przez nich podatkowi łąnowemu, jeżeli podatek ten nie przenosi $\frac{2}{3}$ czynszu, opłakanego przez włościan; tej samej wsi stosunkowo do przestrzeni gruntu, a w razie przeciwnym w ilości wyrównywającej $\frac{2}{3}$ częściom tegoż czynszu.

3. Podatek gruntowy od posiadaczy łąnowych ma być pobierany również w ilości wyrównywającej $\frac{2}{3}$ czynszu i w takim także przypadku kiedy posiadacz łąnowy otrzymawszy przy urządzeniu majoratu dodatek do swego poprzedniego uposażenia gruntowego, opłacał czynsz dodatkowy.

4. Jeżeli podatek łąnowy w dobrach rządowych ostatecznie urządzonych przewyższa $\frac{2}{3}$ części czynszu włościańskiego w tej samej wsi, i przez posiadaczy łąnowych wnoszony był do Skarbu, to takową przewyżkę, poczynawszy od dnia 3 (15) Kwietnia 1864 r. zaliczać na rachunek podatku gruntowego przypadającego od nich w przyszłości.

5. W dobrach rządowych i w majoratach ostatecznie nieurządzonych, tudzież w dobrach prywatnych i instytucyjnych, podatek gruntowy ustanowić w ilości wyrównywającej wysokości podatków: podymnego, szarwarku i kontyngensu liwerunkowego, wszakże podatek ten nie może przenosić łąnowego dotychczas przez nich opłakanego.

6. W majoratach jako też we wszystkich dobrach prywatnych i instytucyjnych, gdzie łąnowe pobierają sami właściciele, przyznać tymże prawo do wynagrodzenia, jakie za zniesione czynsze włościańskie jest postanowione.

7. We wszystkich dobrach gdzie posiadacze łąnowi opłacali podatek łąnowego wprost do Skarbu, właściciele wynagrodzenia nie otrzymują. W takich przypadkach Komisarze powinni wydawać decyzje o przypadaniu sołtysom łąnowym ich gruntów na zupełną własność.

Ostateczne nadanie tych gruntów, nastąpi po wydaniu przepisów o porządku układania tabel likwidacyjnych z tych wsi, z których one przez samych właścicieli przedstawione nie zostały.

8. Jeżeli posiadacz łąnowy, oprócz swego działu łąnowego posiadał jeszcze inny grunt za umową z właścicielem, to grunt ten przechodzi na jego własność za wynagrodzeniem właściciela na zasadach ogólnych.

9. Wykonanie niniejszego postanowienia, które zamieszczone być ma w Dzienniku Praw, porucza się Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu, tudzież Komisjom Spraw Włościańskich.

Działo się w Warszawie na 129 posiedzeniu dnia 17 (29) Marca 1866 r.

W IMIENIU NAJJAŚNIEJSZEGO
ALEKSANDRA II,
CESARZA I SAMOWŁADCY WSZECH ROSIJ,
KRÓLA POLSKIEGO,
WIELKIEGO KSIĘCIA FINLANDZKIEGO,
&, &, &.

Komitet Urządzający w Królestwie Polskiem.

W skutek przedstawienia Dyrektora Głównego Komisji Rządowej Skarbu o porządku rozstrzygnięcia wyników przed ogłoszeniem Najwyższych Ukazów z d. 19 Lutego (2 Marca) 1864 r. o urządzeniu włościan, sporów granicznych o grunta przeszłe na własność włościan w dobrach rządowych, Komitet Urządzający w rozwinięciu tych Ukazów postanowił i stanowi:

1. Żaden wyrok sądowy ani układ w sprawach o prawo używalności lub prawo własności, jako też w sprawach o rozgraniczenie, nie może pozbawić włościan, prawa własności do gruntów lub prawa korzystania z użytków, nabytych przez nich na zasadzie Ukazów z dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 r. i przyznanych im przez decyzje władz do spraw włościańskich.

2. Dziedzic dóbr z mocy wyroku lub układu uznany za właściciela gruntów, które w czasie wydania Ukazów z d. 19 Lutego (2 Marca) 1864 r. w posiadaniu włościan rządowych zostawały i na zupełną własność ich przeszły, ma prawo do otrzymania wynagrodzenia likwidacyjnego za też grunta przypadającego. Skarb za takiegoż właściciela uznany, za grunta przeszłe na własność włościan strony przeciwnej ma prawo odzyskać w drodze sądowej od właściciela dóbr, który wynagrodzenie otrzymał, odpowiednią część tegoż wynagrodzenia.

3. Granice sporne pomiędzy gruntami włościan z obydwóch stron, jako też pomiędzy gruntami włościan z jednej, a jakimkolwiek folwarkami z drugiej strony, powinny być oznaczone i utrwalone przez właściciela Komisarza do Spraw Włościańskich, wraz z Asesorem Ekonomicznym, jeżeli grunt pograniczny jest własnością Skarbu i za współdziałaniem geometry, z warunkiem aby znaki graniczne postawione były w tem miejscu gdzie granica istniała w czasie wydania Ukazu z d. 19 Lutego (2 Marca) 1864 r. o urządze-

niu włościan. Takie oznaczenie granic nie może być przeszkodą ani dla Skarbu ani dla właściciela dóbr prywatnych do poszukiwania na drodze sądowej swych praw do gruntów położonych po za sporną granicą, celem otrzymania wynagrodzenia likwidacyjnego za grunta przeszłe na własność włościan.

4. Prowadzenie spraw sądowych o prawo korzystania z użytków, lub o prawo własności gruntu, wynikłych pomiędzy włościanami dóbr rządowych, w których niema gruntów folwarcznych, a dobrami prywatnymi o grunta i użytki, znajdujące się pod sekwestrem sądowym w posiadaniu nie włościan, lecz w posiadaniu właściciela tych dóbr, albo też osób nie podlegających pod przepisy Ukazu o urządzeniu włościan, pozostawia się wyłącznemu staraniu włościan bez wszelkiego wpływu i udziału Skarbu.

5. Wszystkie inne sprawy o prawo korzystania z użytków albo o prawo własności gruntu, rozstrzygnięcie których może mieć wpływ na interesu Skarbu, chociażby te sprawy dotyczyły gruntów przeszłych na własność włościan rządowych, mają być prowadzone i ukończone przez Skarb, bez udziału włościan; włościanie jednak nie mogą być pozbawieni praw do własności gruntów lub korzystania z użytków nabytych przez nich na mocy Ukazów z d. 19 Lutego (2 Marca) 1864 r.

6. Sprawy rozpoczęte w porządku wskazanym w postanowieniu Namiestnika z dnia 18 Lipca 1818 roku chociażby dotyczyły gruntów i użytków włościańskich w tymże porządku ukończone być mają.

7. Sprawy wynikłe pomiędzy Skarbem a włościanami dóbr rządowych, które dotychczas rozstrzygane były na zasadzie postanowienia Namiestnika z d. 18 Lipca 1818 r. na przyszłość przekazywane być mają pod rozstrzygnięcie Komisji Spraw Włościańskich.

8. Sprawy dotyczące służebności, dochodzonych przez włościan rządowych w dobrach prywatnych lub w innych jakichkolwiek dobrach, tak o samo prawo, jako też o rozciągłość tego prawa i sposób użytkowania z niego, tudzież sprawy dotyczące uchylecia służebności przez zamianę lub wynagrodzenie winny być przecięte w dochodzeniu na drodze sądowej, a przekazane do rozpoznania i zdecydowania Komisji Spraw Włościańskich; rozpoznaniu zaś sądów cywilnych pozostawiają się sprawy dotyczące wynagrodzenia za straty przez włościan rządowych poniesione wskutek niedopuszczenia ich do korzystania z wspomnianych służebności, jeżeli prawo do służebności przez władze do spraw włościańskich przyznane im będzie.

9. Zapadłe już wyroki w sprawach dotyczących rozgraniczenia gruntów, tudzież zawarte w takich sprawach układy, powinny być na gruncie w wykonanie wprowadzone, wszakże przy tem włościanie nie mogą być pozbawieni ani gruntów, ani użytków nabytych na zasadzie Ukazów z d. 19 Lutego (2 Marca) 1864 r. Wyroki i układy względem zniesienia wspólności użytku pomiędzy rządowymi i nierządowymi dobrami będą wprowadzone w wykonanie ze wszystkimi skutkami tychże wyroków i układów.

10. Wykonanie niniejszego postanowienia które zamieszczone być ma w Dzienniku Praw, porucza się Komisjom Rządowym Sprawiedliwości i Skarbu, tudzież Komisjom Spraw Włościańskich.

Działo się w Warszawie na 129 posiedzeniu dnia 17 (29) Marca 1866 r.

Komisja Likwidacyjna w Królestwie Polskiem podaje do powszechnej wiadomości, iż wynagrodzenia likwidacyjne: w ilości rs. 14,999 kop. 15, przypadające na mocy rozporządzenia Komisji z dnia 31 Maja (12 Czerwca) r. b. Stanisławowi *Piotrkowskiemu*, właścicielowi dóbr Czerwona, położonych w Gubernji Radomskiej, Powiecie Opatowskim, Gminie Czerwona, wysłane zostało do Kasy Powiatu Radomskiego, celem wypłaty komu należy; — w ilości rs. 7,227 kop. 76, przypadające na mocy rozporządzenia Komisji z dnia 31 Maja (12 Czerwca) r. b. Izabeli *Mycielskiej*, właścicielce dóbr Dymki, położonych w Gubernji Warszawskiej, Powie-

cie Wieluńskim, Gminie Lututów, wysłane zostało do Kasy Powiatu Kaliskiego, celem wypłaty komu należy; — w ilości rs. 4,759 kop. 80, przypadające na mocy rozporządzenia Komisji z dnia 31 Maja (12 Czerwca) r. b. Józefowi *Dobrzelewskiemu* i Janowi *Grabiańskiemu*, właścicielom dóbr Pyrzowice, położonych w Gubernji Radomskiej, Powiecie Olkuskim, Gminie Ożarówce, wysłane zostało do Kasy Powiatu Kieleckiego, celem wypłaty komu należy; — w ilości rs. 1,852, przypadające na mocy rozporządzenia Komisji z dnia 31 Maja (12 Czerwca) r. b. Konstantemu *Wisniewskiemu*, właścicielowi dóbr Paszkowice, położonych w Gubernji Radomskiej, Powiecie Opoczyńskim, Gminie Stworzyce, wysłane zostało do Kasy Powiatu Radomskiego, celem wypłaty komu należy; — w ilości rs. 3,232 kop. 39, przypadające na mocy rozporządzenia Komisji z dnia 31 Maja (12 Czerwca) r. b. Abramowi *Strauch*, właścicielowi dóbr Bokrzycka-wola, położonych w Gubernji Radomskiej, Powiecie Stopnickim, Gminie Gnojno, wysłane zostało do Kasy Powiatu Kieleckiego, celem wypłaty komu należy; — w ilości rs. 2,321 kop. 21, przypadające na mocy rozporządzenia Komisji z dnia 31 Maja (12 Czerwca) r. b. Tomaszowi *Woloszewskiemu*, właścicielowi dóbr Owczary, położonych w Gubernji Radomskiej, Powiecie Stopnickim, Gminie Pęczelice, wysłane zostało do Kasy Powiatu Kieleckiego, celem wypłaty komu należy; — w ilości rs. 7,978 kop. 65, przypadające na mocy rozporządzenia Komisji z dnia 31 Maja (12 Czerwca) r. b., sukcesorem Emilji *Zachert*, właścicielom dóbr Kromolów, położonych w Gubernji Radomskiej, Powiecie Olkuskim, Gminie Kromolów, wysłane zostało do Kasy Powiatu Kieleckiego, celem wypłaty komu należy; — w ilości rs. 2,145, przypadające na mocy rozporządzenia Komisji z dnia 31 Maja (12 Czerwca) r. b. Ludwikowi *Byszewskiemu* właścicielowi dóbr Hołudza, położonych w Gubernji Radomskiej, Powiecie Stopnickim, Gminie Dobrowoda, wysłane zostało do Kasy Powiatu Kieleckiego, celem wypłaty komu należy; — w ilości rs. 2,165 kop. 9, przypadające na mocy rozporządzenia Komisji z dnia 31 Maja (12 Czerwca) r. b. Stanisławowi *Chrzanowskiemu*, właścicielowi dóbr Wychude lit. A i B, położonych w Gubernji Płockiej, Powiecie Płockim, Gminie Wychude; wysłane zostało do Kasy Powiatu Płockiego, celem wypłaty komu należy; — w ilości rs. 7,539 kop. 67, przypadające na mocy rozporządzenia Komisji z dnia 31 Maja (12 Czerwca) r. b. Karolowi *Wisniewskiemu*, właścicielowi dóbr Warzyn, położonych w Gubernji Radomskiej, Powiecie Kieleckim, Gminie Przysław, wysłane zostało do Kasy Powiatu Kieleckiego, celem wypłaty komu należy.

Dyrekcja Ubezpieczeń zawiadamia, że Główna Kasa Oszczędności z Kantorem Pomocniczym w gmachu szkolnym za Kościołem S-go Aleksandra przy Alei Belwederskiej pomieszczonej, w tygodniu upłynionym do dnia 30 Maja (11 Czerwca) r. b. włącznie, wydała książeczek nowych 50, na które, tudzież na dawniejsze w 300 wniioskach złożono rs. 7,172 kop. 65. Na żądanie zaś 118 uczestników (prócz procentu rs. 36 kop. 67 należnego za rok bieżący od całkowitych odbiorów), wypłaciła rs. 5,982 k. 38 1/2 i umorzyła książeczek 46. Przeważa uczestników 17,499, posiada kapitał rs. 645,745 kop. 18.

Warszawskie Towarzystwo Dobroczynności podaje do wiadomości opiekunek swych i Członków, że doroczny egzamin w Zakładzie Sierot Chłopców w domu pod N. 1282 przy ulicy Nowy Świat mieszczącym się, odbędzie się w dniu 22 Czerwca r. b. o godzinie 4 z południa, ma honor prosić Ich o zaszczytowanie takowego swą obecnością.

Przepisy dla wstępujących do warszawskiej szkoły junkrów piechoty, na kurs 1866/7 roku. Wykład nauk w warszawskiej szkole junkrów piechoty rozpocznie się 1-go przyszłego września v. s. Pragnąc wejść do tej szkoły junkrowie i podoficerowie ochotnicy mają być wysłani z pułków z zachowaniem następujących warunków. 1) Przyjmowanie do szkoły ma miejsce raz na rok, 1-go września. 2) Do szkoły przyjmowani będą tylko junkrowie i ochotnicy dobrej kondyty, którzy przesłużyli najmniej trzy miesiące w stopniu podoficerskim i zdadzą w szkole egzamin naukowy i frontowy. 3) Z nauk zdawać mają egzamin podług następnego programu lit. A., dołączonego przy rozkazie ministra wojny z d. 20 września 1864 r. N. 285, mianowicie: a) z *nauki religijnej*: krótki katechizm i historia święta skrócona; b) z *języka ruskiego*: umieć rozróżnić w zadanym okresie części mowy i główne ich odmiany; płynnie czytać rękopisma i książki drukowane, opowiedzieć i opisać treść przeczytanego pisma, porządnie pisać dyktowane i układać pisma urzędowe, dotyczące obowiązków młodszego oficera; c) z *geografii powszechnej*: umieć wskazać na mapie części świata, oceany, główne morza, jeziora, rzeki i góry, główne państwa we wszystkich częściach świata, a w Europie i miasta stołeczne; d) z *geografii rosyjskiej*, umieć wskazać na mapie gra-

nice Rosji, główne morza, jeziora i rzeki spławne, góry, miasta stołeczne, ważniejsze miasta gubernjalne i handlowe, rozległość i ilość mieszkańców; e) z *historji rosyjskiej*: ogólne pojęcia o początku Rosji, wprowadzenie wiary chrześcijańskiej, podział Rosji na udziały po Jarosławie I, najście Mongołów, zrzucenie jarzma mongolskiego; ustalenie władzy monarchicznej za Jana III i wstąpienie na tron dynastji Romanowych; główne wypadki panowania Piotra Wielkiego, Katarzyny II i Alexandra błogosławionego; wojna z francuzami w r. 1812; f) z *arytmetyki*: początkowe działania z liczbami całkowitemi i ułamkami prostymi, rozwiązywanie zagadnień prostych, zdarzających się w życiu społecznym i wykonywaniu obowiązków służbowych, i rachowanie na licznicy (счетов). 4) Co do części frontowej, junkrowie powinni umieć dobrze stać na miejscu, maszerować i robić broń, tudzież znać wszelkie sygnały i używane w zemkniętym szeregu uderzenia bębna. 5) Nadsyłani do szkoły junkrowie obowiązani są mieć następujące własne i skarbowe efekta i oręż w porządku, jako to: mundur, pantalony i szynel do ciągłego użytku, mundur i pantalony na parady i przeglądy, czapkę z herbem i kitką, baszłyk, pas rzemienny z blachą i sprzączką, z pochwą do bagnetu, dwie ładownice z 40 ostrymi ładunkami i puszką na 48 pistonów, tornister z bandolerami, z 5-ciu rzemykami szynelowymi i kociołkiem; najmniej 4 koszul, 4 gaci, 4 par skarpetek lub onuczy, 4 chustek i 2 par butów; broń z pokrowcem numerowaną, z bagnetem, naramnikiem i wszelkimi przynależnościami. **Uwaga:** Dla zachowania jednolitości, wszelkie rzemienie amunicyjne mają być koloru czarnego; umundurowanie i amunicja mają być zastosowane do ostatnich wzorów. 6) Naczelnicy oddziałów, przed wyprawieniem junkrów do szkoły, obowiązani są osobiście przekonywać się o dokładności umundurowania ich i uzbrojenia i nadesłać do szkoły za swoim podpisem specyfikacją efektów skarbowych i własnych. Nowe mundury nadsyłane być mają do szkoły w zawinięciu, dla zachowania w celi na przypadek przeglądu lub parady. Junkrowie nieposiadający powyższego umundurowania nie mają być przysyłani do szkoły. Przy przyjmowaniu junkrów do szkoły wyznaczona będzie oddzielna komisja do przejrzania umundurowania i uzbrojenia. 7) Jednocześnie z odesłaniem junkrów mają być nadsyłane naczelnikowi szkoły następujące ich papiery: atestat na pobraną żywność i dodatkowe na gotowanie jej pieniądze, świadectwa na opał i światło, listy stanu służby i kopje armaturnych wykazów; spis własnych i skarbowych efektów i broni, tudzież szczegółowe poświadczenia kondyty i służby frontowej. 8) Junkrowie relegowani ze szkoły na pewny przeciąg czasu, nie mają być nadsyłani przed upływem terminu; a z pomiędzy relegowanych bez zakieszenia terminu, mogą być nadsyłani tylko ci, o których poprawie zwierzchność pułkowa zupełnie jest przekonana i poręcza za nich. 9) Na zasadzie § 7-go rozkazu ministra wojny, z d. 10 września 1864 r. N. 285, przy wyprawianiu junkrów i podoficerów-ochotników z pułków do szkoły, jako też przy odsyłaniu tychże letnią porą do służby w wojskach, wydawane im będą strawne pieniądze, chociażby nie było przagnanych wejść do szkoły, podług dołączonych tu przepisów. Napowrót do szkoły junkrowie, stosownie do powyższego rozkazu ministra wojny, odsyłani być mają na podwodach obywatelskich lub kolejami żelaznymi. (Roz. do woj. okr. warsz.)

Nominacja. Dla zachowania jednolitości organizacji frontowej konsystujących w Warszawie pułków gwardji ułanów J-go Cesarskiej Mości i grodzieńskiego huzarów, Najjaśniejszy Pan najwyżej przeznaczył raczył zawiadującym tą brygadą jazdy gwardyjkiej generał-majora z orszaku Cesarskiego hrabiego Kreutz, z atrybutjami pomocnika naczelnika dywizji. (Tamże.)

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

Warszawa, d. 1 (13) czerwca.

Wojna nakoniec zaczyna się naprawdę zbliżać, gdyż, jak donosi dzisiejszy nasz telegram, poseł austriacki w Berlinie otrzymał telegrafem polecenie opuszczenia Berlina, i miał odjechać dziś o godzinie 11-ej wieczorem. *Wien. Abpost* jak telegrafują nam, donosząc o odwołaniu hr. Karolyi, zapowiada rychłe dalsze manifestacje, wykazujące stanowczość (?) rządu w kwestji księstw.

Kiedy Austrja sama jedna przeszkodziła upragnić nemu przez całą Europę zebraniu się konferencji, z czem łączyły się ostatnie nadzieje utrzymania pokoju, wyraźnie wskazała, że uważa wojnę za nieuniknioną, a nawet jej pragnie;

przez zwołanie zaś stanów w Holsztynji, na co rząd pruski nie mógł zezwolić, jak się zdawało, miała na celu wyzwanie Prus do wkroczenia do Holsztynji, co by jej dało możność do rozpoczęcia wojny. Jeżeli zaś teraz opuściła Holsztynję, oddając ją w posiadanie Prus bez wystrzału, to należałoby wnosić, jak słusznie mówi *Jour. de St. Pet.*, iż chce sama wybrać pole walki, przekładając inne nad w księstwach nadelbańskich, i czeka na wynurzenie zdania innych członków Związku niemieckiego, uwydatniając postawę każdego i siłę armij.

Nordd. A. Z. w postawie prasy ministerjalnej austriackiej i postępowaniu gabinetu wiedeńskiego upatruje zamiar Austrii zwłóczenia działań nieprzyjacielskich, dopóki uzbrojenia państw niemieckich nie będą ukończone. Austrja, według tego dziennika, znajduje się w wyjątkowym położeniu, gdyż, będąc w stanie zupełnego bankructwa, jak tego dowodzi ostatnia pożyczka austriacka w początku bieżącego roku zaciągnięta, przymusowy kurs banknotów i przymusowa pożyczka w Wenecjańskim, z wojny tylko może się spodziewać finansowych korzyści. Prusy, według ministerjalnego berlińskiego organu, muszą położyć koniec temu stanowi rzeczy, gdyż zupełnie inne jest ich finansowe położenie. Prusy będą w prawie domagać się zwrotu kosztów wojennych, nawet gdyby nie przyszło do wojny, gdyż nie mogą przyjąć nowości w międzynarodowych stosunkach, według której, państwo zagrożone bankructwem, za pomocą groźb zmusza inne do uzbrojeń i gotowości do wojny i podkopuje jego pomyślność. Prusy mają w swym posiadaniu jako rękojmię całe księstwo Holsztynji, ale *Nordd. A. Z.* wątpi, aby to księstwo wystarczyło na zaspokojenie ich pretensij Prus, które z każdym dniem, z powodu kosztów utrzymania wojska wzrastają i rachunek Austrii obciążają.

Według wiadomości z Itzehoe, około 30-tu członków zgromadzenia stanów, zamierzało 11-go w południe, do której to chwili wiadomości nie sięgają, dostać się do sali posiedzeń; wątpliwem jest wszakoż, aby doprowadzili swój zamiar do skutku, po aresztowaniu i wywiezieniu w nocy z 10-go na 11-ty, komisarza rządowego Lessera i ucieczce tejże nocy z Itzehoe, cywilnego austriackiego *adlatusa* p. Hoffmanna.

Wojska pruskie, zgodnie z uchwałą sejmu związkowego, 10-go opuściły twierdzę Rastad, a wojska austriackie także znajdujące się, otrzymały rozkaz do wymarszu.

We Włoszech, po niedojeściu do skutku konferencji, — uważają się za zwolnionych od poprzednio danej obietnicy, ograniczenia się na środkach obronnych, i z nadchodzących z Włoch wiadomości można wnosić, iż armja tamtejsza w tych dniach rozpocznie działania zaczepne.

W kwestji księstw naddunajskich ciągle napotyka się sprzeczności. Według wiadomości z Londynu, mocarstwa, z wyjątkiem Austrii i rozumie się Turcji, przystały na wniosek lorda Clarendona, aby uznać księcia Karola hohenzolernskiego rządcą w księstwach, pod warunkiem utrzymania zwierzchnictwa Turcji. Porta tymczasem robi przygotowania do zajęcia księstw i mianowała Omer-Paszę naczelnym wodzem armji mającej wkroczyć do Rumunji; potwierdza się też wiadomość, że książę Karol objął naczelne dowództwo nad wojskami rumuńskimi, których 30,000 zebrane jest w obozie Kotroczan (nie Kotroceny) na wzgórzu przy Bukareszcie, pod dowództwem generała Mikołaja Golesko.

Z ogłoszonych przez rząd franuzki dokumentów dyplomatycznych w kwestji meksykańskiej, wyraźnie wynika, iż rząd ten postanowił pozostawić cesarstwo meksykańskie własnym siłom, zabezpieczywszy wprzód interesa swych

poddanych. Co nastąpi potem w Meksyku, trudno dziś przewidzieć, wszelako nie przepowiadają rządowi Maksymiljana długowieczności.

Według wiadomości z Nowego-Jorku z 2 go, podanych nam telegrafem, fenjoni wkroczyli do Kanady i posuwali się bez napotkania oporu.

Zwracamy uwagę czytelników naszych na zamieszczoną poniżej korespondencję ze Lwowa.

* (Wyrażenia uczuć wiernopoddanych z powodu zamachu na życie Najjaśniejszego Pana.). *Siew. Pocz.* zamieszcza szereg najpoddanniejzych adresów i t. d., a mianowicie:

Najpoddanniejszą adresą od włościan włości ilińskiej w pow. kołomyjskim, od włościan włości sandyrewskiej w tymże powiecie, od włościan włości mozywieckiej w pow. briańskim, i uchwałę włościan 1-go polubownego rewiru w pow. bohoduchowskim.

Tenże dziennik donosi o nadejściu następujących najpoddanniejzych adresów od włościan czasowo obowiązanych: z gub. smoleńskiej: z włości: spaskiej, bryzgałowskiej, wielmożskiej, samujłowskiej, subbotnikowskiej, trubińskiej, sawińskiej i kurszewskiej w pow. gzańskim; od włościan rządowych: z gub. orłowskiej, z 7-u włości: glińskiej, rużeńkiej i diaguńskiej w pow. karaczewskim, gołodziejowskiej i zarięckiej w pow. bołchowskim, uspeńskiej i nikolskiej w pow. liweńskim; gub. pskowskiej, z włości zeziulińskiej w pow. chołmskim; gub. riazkańskiej, z 15-u włości: terechowkiej, sanskiej i krutickiej, w pow. spasskim, glebowski i płacińskiej w pow. michajłowski, pygorodnej, łukmowskiej, jagodnowskiej, małosapożkowskiej i sarajewskiej w pow. sapożkowskim, trojce-liesunowskiej, fofonowskiej i podwisłowskiej w pow. riazkim; gub. wołyńskiej, od gminy newchoroszczeńskiej w pow. żytomierskim; gub. czernihowskiej, z włości brownickiej w pow. nowozybkowskim; gub. kazańskiej z 4 włości: kowalińskiej, ilińskiej i kłykowskiej w pow. kazańskim, łapszewskiej w pow. łapszewskim; gub. kałuskiej, od gminy tarutyńskiej, gub. mińskiej, od 2 gmin nowojskich: jastrąbskiej i horodyszczeńskiej w pow. nowogródzkim; gub. niżegrodzkiej, z włości trofimskiej w pow. makariewskim.—Namiestnik kaukaski nadesłał najpoddanniejście adresy szlachty i ludności mahometañskiej gub. stawropolskiej, i mieszkańców miast: Stawropola i Pietrowska.

* (Legjon krakusów). Urzędowa *Gaz. lwowska* podaje następujący list głównodowodzącego armją północno-austriacką, feldzeugmistrza Benedeka, z d. 28-go maja r. b., z głównej kwatery w Ołomuńcu, do tajnego radcy pułkownika hr. Kazimierza Starzeńskiego, dowódcy pułku ochotników krakusów. Przedrukowując ten list, do uwag jakie czytelnik znajdzie poniżej w korespondencji ze Lwowa w przedmiejście wzmiankowanego listu, z naszej strony dodać musimy, iż ustęp tego listu, gdzie austriacki feldzeugmistrz powiada, iż „z przyjemnością powitałby w szeregach armji północnej, innych również synów szlachetnego narodu,” wyraźnie zachęca nie samych tylko galicjan do wstępowania do legjonu i nadaje temu ostatniemu daleko wydatniejsze znaczenie.

List wspomniany brzmi:

„Cesarstwo - królewska armja północna. Nr 132. Pismo jw. pana wystosowane do mnie ze Lwowa pod dniem 23 b. m. do Nru 93, doszło mnie właśnie w chwili przeniesienia mojej głównej kwatery z Wiednia do Ołomuńca; dla tego dopiero teraz na nie odpowiadam. Oby patryjotyczne przedsięwzięcie jw. pana uwieńczone zostało najlepszym powodzeniem; radbym rychło dowiedzieć się o ukończeniu formacji dzielnego hufca jeźdźców, którzy dobrowolnie postanowili w przypadku wojny, trudy i niebezpieczeństwa, jako też skutki walki dzielić z wojskiem cesarskim. Przedewszystkiem, w osobie jw. pana, który podjął patryjotyczne zadanie utworzenia tego hufca i dowodzenia nim, witam szlachcica w najpiękniejszym znaczeniu tego słowa i starego doświadczonego przyjaciel, a z przyjemnością powitałbym w szeregach armji północnej innych również synów szlachetnego narodu, których słynne z dawna przymioty żołnierskie niewątpliwie i tym razem w zupełności sprawdziły się musiały, a to przez najwyższe współzawodnictwo w karności, wytrwałości i owej rycerskiej waleczności, którą znam z własnego doświadczenia i które miałem sposobność nauczenia się cenić w pełnej mierze. Jw. pan możesz być zresztą i będziesz przekonany, że w danym razie pułk krakusów mógłby się pod moimi rozkazami spodziewać tej samej przychylniej pomocy, jaką rozciągam gorącym sercem żołnierskim na tych wszystkich, którzy życie i krew swoją stawia-

ją za honor i dobro naszej wielkiej wspólnej ojczyzny, w służbie naszego najmiłościwszego cesarza i pana. (podpisano) *Benedek* w. r. fzm.”

* (Kronika brukowa). Dzień wczorajszy obfitym był w widowiska! Dwa nowe zupełnie wrażenia — pochodzący: jedno od owych sławnych Azteków-liliputów, występujących po pierwszy raz w arenie cyrku Blennowa; drugie od p. Goosza Colombette, również pierwszy raz przedstawiającej się na teatryku w Eldorado. Nad wszelkie spodziewania nasze, Azteki-lilipuci nie zgromadzili tłumu publiczności. Zaledwie połowa cyrku zajęta została przez ciekawych widzów! A jednakże, musimy przyznać, iż dwoje małutkich potomków zatraconej rasy bóstw D'Yxymaji, są arcydziwnym zjawiskiem! Umysłowe rozwinięcie tej pary, szczególnie zaś samego Maxima, stoi na bardzo niskim stopniu; mówią oboje z trudnością, choć mała Bartha inteligentniejsza widocznie od swego towarzysza, przyśpiewuje sobie słabym i wątpliwym głosikiem do tańca, z którym oboje się popisują. Dziwna jest również budowa fizyczna obojga Azteków. Oprócz albowiem, oryginalnej budowy czaszek, mają oni nogi wykrzywione a sam Maximo nie może wyprostować zupełnie rąk nawet; — pochodzi to z powodów czysto rasowych, gdyż przodkowie tych dzieci, jako bóstwa, siadać musieli zawsze na ołtarzach z podwiniętymi nogami i złożonymi rękami; widocznie jednak Maximo, bardziej już jest zdegenerowany, świadczy o tem brak trzecich stawów w górnej części palców u rąk, którego to braku nie czuje towarzysza jego.

Na poświadczenie autentyczności pochodzenia dwojga Azteków, z tajemniczego miasta D'Yxymaji, okazał nam p. Morris rany, które oboje otrzymali w dzieciennych latach, podczas ucieczki z rodzinnego kraju, opisanej tak malowniczo w broszurze Sennora Pedra Velasqueza. Godzi się mniemać, iż publiczność warszawska dla tego tylko nie zebrała się wczoraj dość tłumnie na obejrzenie dwojga liliputów, iż zabsorbowały ją dwa inne, arcy sympatyczne widowiska, t. j. ostatnie, pożegnalne wystąpienie p. Bogdanow w „Modniarkach” i pierwszy debiut p. Goosza w Eldorado. P. Goosza przywabiła około dwóch tysięcy widzów, którzy literalnie napełnili ogródek Eldoradowy, zmieniając go pod względem zaduchu, dymu i tłoku, w przedsionek Erebu. Śpiewaczka ta, naśladowca tak szczęśliwie sławną Teresę paryską, zjednała sobie od razu wielką u słuchaczy sympatję, a chociaż większa połowa ich, do której i my należymy — umieszczona zbyt odległe, wyparta za obręb szczupłego dla publiczności koła, nie mogła ani dostatecznie widzieć akcji nowej komiczki, ani dosłyszeć znaczenia jej słów — przecież widocznym było, z serdecznego zadowolenia i zapalczwych oklasków wybranej, zbliżonej siedzącej publiku, że p. Goosza posiada talent elektryzowania swoich słuchaczy. Uważaliśmy jednak nadzwyczajną słabość w zgięciach czyli flexjach głosu śpiewaczki, a scena, którą ona wraz z p. Wiktozem odegrali, do huczniejszego śmiechu i huczniejszych jeszcze oklasków pobudziła wszystkich Eldoradowych gości. Oprócz samego śpiewu wybornie cieniowanego i sprawiającego znakomity efekt komiczny, p. Goosza dała nam wczoraj próbkę choreograficznych swoich zdolności, tańcząc z wielkim szykiem i znajomością gruntowną, kilka „pas” kankana. Nie ma wątpliwości, iż z tak wzbogaconym personelem teatryku w Eldorado stanie się arcy-sympatycznym dla publiczności tutejszej i przyniesie przedsiębiorczemu właścicielowi tego zakładu nie małe korzyści.

O wczorajszym istotnie już, choć niestety! ostatnim wystąpieniu p. Bogdanow w Modniarkach, opowiemy obszerniej na właściwym miejscu; tu notujemy tylko, iż sala teatru, pomimo gorąca była dość pełną i że publiczność, zawsze uwielbiająca talent znakomitej Balleriny, obsypała ją oklaskami i ofiarowała bukiet wspaniały po *pas de deux* w drugim akcie. Znaczną część tryumfu p. Bogdanow dzielił z nią p. Aleksander Tarnowski, którego taniec we wspomnianem *pas* odznaczył się cudowną lekkością i gracją.

Jako fakt artystyczny brukowy, notujemy tu jeszcze, iż w dniu dzisiejszym cała trupa artystów, przeważnie zaś artystek, zwerbowanych przez p. Trapszę do lubelskiego teatru, opuściła Warszawę, udając się na miejsce swego przeznaczenia, gdzie zaraz po przybyciu, nowa ta trupa rozpocznie szereg przedstawień. Pomiędzy młodemi aktorkami, znajduje się w towarzystwie p. Trapszy p. Ewa Ła. ińska, zdolna i pełna inteligencji artystka, która nie dawno opuściła upadający teatr krakowski. Za parę tygodni, gdy nowa trupa artystów osiedli się już w Lublinie i da kilkanaście reprezentacji, nie omieszkamy donieść czytelnikom o jej powodzeniu, które tem jest pewniejsze, iż p. Trapszo, człowiek energiczny i ukształcony, nie szędził kosztów i trudu, ażeby nawet kostjumi i

wszelkie akcesorja garderoby, postawić na świetnej stopie

Zasmucającą dla amatorów dobrej muzyki rzeczą, jest ciągłe ubywanie z orkiestry Bilsego młodych jej członków, których znowu aż kilkunastu powodują obecnie pod sztandary wojenne rodzinnego kraju. Jednakże doświadczony dyrektor upewnił nas, że nie dopuści ojazdu swych wirtuozów, pomimo, iż zastąpienie ich w armji, narazi go na ponieśienie znacznych kosztów. P. Bilse ma i słusznie, że pobyt w Warszawie wynagrodzi mu hojnie te nadspodziewane wydatki.

* (Prelekcje publiczne). Siódma prelekcja publiczna p. Kotkowskiego „o jeografji i historii odkryć jeograficznych”, odbędzie się w dniu 16 ym b. m. to jest w sobotę o godzinie 6-iej po południu, w auli szkoły głównej.

* (Wanny drewniane). *Nadest.* Lekarze na różne choroby, przepisują między innymi środami kąpiele siarczane. Do takich, wanny powinny być drewniane; miedziane bowiem nie służą. Siarka zjada pobiałe, robi szkodę jedną właścicielowi, a w niepobiałanej kąpanie się robi wielką drugą szkodę choremu, bo grzeszan przez naczyńca limfatyczne wchodzi w ciało i z grubną pociągą za sobą następstwa. Jednakże w łaźniach warszawskich, które dla wygody i potrzeby ogółu są zaprowadzone, nie ma ani jednej wanny drewnianej na kąpiele siarczane — a nawet nie chcą przyjmować i robić takich kąpiele w łaźniach. Na kasztelańskim tylko są dwie wanny zostawione do siarczanych kąpiele — ale miedziane, bez pobiału. Chory nie wiedząc o złych skutkach takich kąpiele, używając ich, szkodzi sobie bardziej niż pomaga; w czem odwołuje się do zdania lekarzy. Wypada więc, aby urząd lekarski przy pomocy policji, raczył się zająć urządzeniem choć dwóch drewnianych albo marmurowych waniek w każdym ciepłych łaźniach, a zakazał używania siarczanych kąpiele w wannach miedzianych. Z.

* (Nowe dzieła). *Mównictwo polskie z zastosowaniami*, dla początkującej młodzieży, przez Piotra Skrzyńskiego, nauczyciela gimnazjum I-go w Warszawie, wyszło z druku w części I-iej, obejmującej rozbiór ogólny, — i jest do nabycia we wszystkich znaczniejszych księgarniach, tudzież w mieszkaniu autora Nr 1,066 przy placu Zielonym i w kantorze drukarni Józefa Ungra, przy ulicy Krakowskie-Przedmieście Nr 390; cena egzemplarza kop. 30. — Nakładem redakcji *Gazety Rolniczej* wyszły w tych dniach dwa dziełka: jedno p. n. *O najwłaściwszej i najkorzystniejszej porze wykotowania cienkorunnych*, przez Zygmunta Małachowskiego, Warszawa, 1866, cena kop. 15; i drugie, Juliana Przygodzkiego, pod tytułem: *Rachunkowość Smiłańska*, będące wykładem buchalterji gospodarskiej, opisanej tak jak się w praktyce odbywa w dobrach Smiła w gub. Kijowskiej; cena tego dzieła wynosi kop. 50. Skład główny obu, w księgarni pod firmą Helena Nowolecka i spółka, przy ulicy Krakowskie-Przedmieście, wprost kolumny Zygmunta.

* (Nagle śmierci). Mateusz Poznański, wyrobnik przy ulicy Pańskiej zamieszkały, cierpiąc od dawnego czasu napady wielkiej choroby, w dniu wczorajszym w ataku takowej, nagle życie zakończył; — w tymże dniu, Jan Gruntowski, stróż domu, przy ulicy Grzybowskiej, lat 49 liczący także nagle życie zakończył.

* Zeszyt 4-ty (na miesiąc kwiecień) *Ekonomisty*, wyszedł z druku i zawiera: — Komunikacje lądowe i wodne w król. pol. p. L. W. i R. — Jakże komunikacje w kraju naszym przede-wszystkiem są potrzebne, p. F. Beneveniego. — O instrukcjach kredytowych pana Langrand-Dumonceau, (dok. p. F. Miaszkowskiego) — Dwie recenzje artykułu o kredycie ziemskim w Rosji, 1. Uwagi nad artykułem rzutu oka na instytucję kredytu ziemskiego w Rosji, p. M. Masłowicza, i 2. Przegląd tegoż artykułu, p. J. R. W. — Kronika.

* (Zwycięstwo nad bucharcami). Czytamy w *Rus. Inw.* z d. 29 maja (10 czerwca): Podawali niedawno wiadomości o położeniu naszej sprawy z Bucharą. Z wiadomości tych, czytelnicy nasi wiedzą, że emir bucharski, nie zważając na szczerze z naszej strony życzenie utrzymywania stosunków przyjaźnielskich ze wszystkimi państwami Azji środkowej i uspokojenia nieustannych w nich zaburzeń, oddziaływających bardzo szkodliwie na kirgizów, naszych poddanych, postępował stale w ostatnich czasach w sposób jak najwiarołomniejszy. Pomimo to unikaliśmy przez cały ten czas uciekania się do środków ostatecznych, i spodziewaliśmy się jeszcze, że emir bucharski, przekonawszy się nareszcie o naszych zamiarach pokojowych, zaniecha swe jawne i potajemne przeciw nam intrygi nieprzyjaźnielskie. Lecz despotazm azjatycki pozostawał wiernym swemu charakterowi wiarołomnemu i nie przestawał szkodzić nam wszelkimi siłami za pomocą podejścia. Posunięcie się do Dżuzaku, spowodowane zatrzymaniem naszych wysłanników, zniewoliło, jak się zdawało, emira do

zmiany w sposobie postępowania. Przynęcił on zwrócić naszym urzędnikom, upraszając jednocześnie o zaniechanie działań wojennych. Lecz za ledwie oddział nasz wrócił nad Syr-Darję, rozniosła się wiadomość, że i tym razem emir postąpił zupełnie po azjatycku. Potrzebował on zyskać na czasie, ażeby zgromadzić siły i wszcząć z nami działania nieprzyjacielskie. Już oddawna obiegały pogłoski, że emir prowadzi silną armję, że znaczną liczbą dział, i sposobi się do rozpoczęcia z naszym oddziałem działań zaczepnych; z początku pogłoski te wydawały się przesadzonemi, lecz wkrótce zaczęły one urzeczywistniać się. Dnia 8-go maja, czterdziestotysięczna armja emira zbliżyła się do naszego oddziału, który będąc dowodzony przez generał-majora Romanowskiego, nie tylko że odparł atak bucharców, lecz także ukarał w świetny sposób emira za jego wiarołomność. Emir, rozbity na głowę, zdołał za ledwie ratować się ucieczką, pozostawiając po drodze całą swą artylerję i cały obóz. Ta zupełna porażka, doznana przez najsilniejszego z chanów Azji środkowej, nie może nie wyrzucić na tę ostatnią wrażenia. Jednocześnie nauka ta opamiętała, jak się spodziewamy, samego emira bucharskiego, który miał osobiście sposobność przekonania się w smutny dla siebie sposób, że wiarołomność nie może mu zapewnić powodzenia, i że wszelki atak na rosjan, jakkolwiek wielkie będą jego siły, nie może skończyć się inaczej, jak tylko zwycięstwem dla rosjan. Lecz najważniejszem jest to, że ta świetna rozprawa generał-majora Romanowskiego może posłużyć z wielką korzyścią do uspokojenia kraju i przywrócenia naszym dawnym stosunków przyjacielskich i handlowych z Bucharą, czego szczerze życzymy, i co przenosimy nad wszelkie powodzenie wojenne, chociażby największe i najświetniejsze.

* (Sprostowanie). W wczorajszym numerze Dziennika, wkradła się pomyłka; na kol. 3-ej, szpalcie 1-ej, w wierszu 19-ym od dołu powinno być: wyjazd nie J. C. Wys: Wiel. Ks. Ces. Następcy tronu, ale „J. C. Wys. Wiel. Ks. Aleksiego Aleksandrowicza“ i w wierszu 17-m od dołu, nie „Aleksander“ a „Aleksy.“

Telegramy.

Berlin, 12-go czerwca. Austrjaci poseł, otrzymawszy telegrafem polecenie opuszczenia Berlina, wyjeżdża we środę wieczorem o godzinie 11-ej.

Altona, 12-go czerwca rano. Wszyscy austrjacy przybyli do Harburga. Książę augustenburgski wyjeżdża wieczorem, a Gablenz rano. Gablenz wydał proklamację do holsztyńców, przedstawiającą powody wymarszu i dziękującą za okazane zaufanie.

Darmstadt, 13-go czerwca. Minister stanu Dalwigk na posiedzeniu izby oświadczył, że sejm związkowy rychło uzna księcia augustenburgskiego, jego posła na sejm dopuści, a kwestję pozostawi do rozstrzygnięcia polubownemu sądowi związkowemu.

Nowy-Jork, 2-go czerwca. Podobno fenieni wkroczyli do Kanady i posuwają się bez oporu.

Wiedeń, 13 czerwca. *Wien. Abpost*, donosząc o odwołaniu hr. Karolyj, zapowiada rychłe dalsze manifestacje Austrji, dowodzące stanowczości rządu w kwestji księstw.

Uzbrojenia.

* Depesza prywatna donosi, że eskadra złożona z dziesięciu łodzi kanonierskich parowych, opuściła 8-go b. m. Gdańsk i udała się do portu Kiel, gdzie rząd pruski koncentruje znaczne siły morskie. (*La Patr.*)

* *Italia militare* powiada, że rząd włoski wyłożył już dotąd 186,235,710 franków na wydatki nadzwyczajne dla uzbrojenia i uekwipowania armji i postawienia jej na stopie gotowości do rozpoczęcia kampanji.

Berlin, 11-go czerwca. Austrja badała poufnie dwory niemieckie w przedmiocie uruchomienia kontyngensów związkowych. Większość nie jest bynajmniej zapewniona. — Jen. Gablenz zawiadomił swój rząd, że musi albo bronić się od prusaków, albo opuścić księstwo. Otrzymał on rozkaz wycofania się. (*Schl. Z.*)

* *Wiedeń, 10 czerwca.* Major Rodakowski, adjutant feldm.-por. Gablenza, przybył tu dziś z depezsami. (*Wolffs T. B.*)

* *Monachjum, 11 czerwca.* Jenerał porucznik i jenerał-adjutant baron Tann, szef sztabu jenerałnego armji czynnej, wyjechał zeszłej nocy w misji nadzwyczajnej do Wiednia. (*Tamże.*)

Ameryka.

* (Fenieni. — Poprawka. — Jeff. Davis. — Zaburzenia). *Nowy Jork, 30 maja.* Donoszą, że fenieni zbierają się w Cincinnati dla wykonania napadu na Kanadę, i że czterystu fenieniów z chorągiewami, pod dowództwem oficerów uzbrojonych w szablę, przeszło przez Cleveland, udając się na zachód. Wielka liczba fenieniów uznała nad sobą władzę Stephensa; mówią, że mu oddano wielkie sumy pieniędzy. W Nashville organizują się także kółka fenieniów. — Izba reprezentantów przyjęła 96 głosami przeciwko 32 poprawkę do prawa, dotyczącego biura wolnych murzynów, i projekt do prawa uznającego władzę tego biura. Trybunały dla murzynów wolnych w stanie Tennessee zostały zniesione. — Z powodu wiadomości, że proces p. Jeffersona Davis odłożony zostanie do listopada, adwokaci jego oświadczyli, że w takim razie postanowili żądać wypuszczenia p. Davisa na wolność i złożenia za niego kaucji 10 milionów dolarów. — W Quincy w stanie Florydy z powodu pokuszenia murzynów, którzy chcieli oswobodzić jednego więźnia, przyszło do starcia; kilka osób zabitych zostało na miejscu, inne poniosły ciężkie rany. (*Nord.*)

Anglja.

* (Kwestja reformy). *Morning Post* z 8-go b. m. pisze: Sądzić powinniśmy, że rząd, pomimo chęci stanowczego przeprowadzenia kwestji reformy, skończy na tem, że zaniecha ją. Znajdujemy się w przededniu wielkiej wojny europejskiej, i od chwili w której przemówią działa, ministerstwo mieć będzie wyborną wymówkę do tego, ażeby zaniechać środek, mający prawdopodobnie wywołać znaczne zmiany w instytucjach Anglii.

Austrja.

* (Hr. Karolyj) poseł austrjaki w Berlinie, przy pożegnalnych wizytach miał oświadczyć, że opuszczając Berlin weźmie dymisję ze służby rządowej. (*Pos. Ztg.*)

* (Zadanie sejmowe). *Peszt, 9 czerwca.* *Magyar Vilag* pisze: Wojna nie może stawać na przeszkodzie sejmowi do zajmowania się dalszemi pracami, gdyż właśnie wojna, owa przeważnie wspólna sprawa, może przyczynić się głównie do porozumienia, jeśli tylko naród poczuwa w sobie właściwe polityczne zadanie co do konieczności i potrzeby jedności państwowej. Jeżeli sejm zbierze obecnie czyste materiały do przyszłej reorganizacji i stanowczego konstytucyjnego przekształcenia, to Austrja z obecnej walki przejdzie tem prędzej i pewniej w zakres nowego czynnego życia. (*Wien. Abp.*)

Azja.

* (Zwycięztwo). Według wiadomości z Szangai z 7-go maja, wojska cesarsko-chińskie odniosły zwycięztwo nad powstańcami. (*La Patr.*)

* (Komunikacja). Poczta z Chin przywiozła wiadomość, że obecnie zajmują się urządzeniem linii telegraficznej dla połączenia przez Rosję Chin z Europą. — W Japonji bardzo pomyślnie zaprowadzono zmiany w interesie handlu. — Rokosz w Chinach północnych przybiera coraz większe rozmiary. (*Wien. Ztg.*)

Francja.

* (Śmierć Garibaldeggo). *Paryż, 9-go czerwca.* W Paryżu obiegała wczoraj pogłoska, że Garibaldi umarł, i że we Włoszech ukrywano wiadomość o tym wypadku dla podtrzymania nadal zapału wojennego przywiązanego do imienia bohatera Marsali. Wiarogodność tej pogłoski, pozbawiona jest wszelkiej zasady. Pewną za to jest rzeczą, że rząd włoski przystąpił do nowego poboru. (*Nord.*)

* (Giełda). *Paryż, 10 czerwca.* Renta spadła w spekulacjach prywatnych o 40 centymów, na skutek wystawienia przez wielkie domy bankierskie na sprzedaż znacznej ilości tych papierów. Spekulanci są mocno zatrwożeni. (*Wolffs T. B.*)

Grecja.

* (Gabinet. — Podróż króla). W Atenach miała miejsce zmiana ministerjalna. P. Rufos objął zarząd wydziałem spraw wewnętrznych, a p. Anonjades stanął na czele ministerstwa wychowania publicznego. Reszta ministrów pozostała na swych stanowiskach. — Król zamierza odbyć podróż do Korfu; przeto przyspieszony powrót jego do stolicy, nie został spowodowany, jak utrzymywano, krytyczną sytuacją europejską. (*Nordd. A. Z.*)

Meksyk.

* (Juaryści). Wiadomości z Meksyku otrzymane przez San-Francisco a ogłoszone przez rząd cesarski, donoszą, że w d. 4 maja republikanie pod dowództwem Corona zdobyli i zrabowali miasto Hermosillo w stanie Sonora; znieważali kobiety i ubili przeszło 500 mieszkańców, pomiędzy którymi znajdowało się 38 cudzoziemców. Wojska cesarskie wypędziły potem Corona z miasta, a według ostatnich wiadomości, ścigały jeszcze ciągle bandę tego dowódcy. (*Nord.*)

Niemcy.

* (Sejm). *Drezno, 11 czerwca.* Obie izby przyjęły dziś następujący wniosek: Uprasza się rząd o jak najenergiczniejsze współdziałanie, ażeby zwołanie parlamentu niemieckiego, lecz nie zgromadzenia delegowanych, na zasadzie bezpośrednich wyborów w całych Niemczech, nastąpiło jak najrychlej, mianowicie najdalej w przyszłym miesiącu. Sejm zamknięty zostanie we czwartek. (*Wolffs T. B.*)

* (Kwestja księstw). *Frankfurt nad Menem, 9-go czerwca.* Na dzisiejszem posiedzeniu sejmowi związkowemu, poseł pruski złożył oświadczenia przeciw twierdzeniom austrjackim z 1-go b. m. Oświadczenia te brzmią w streszczeniu jak następuje: Insynuacje co do zamierzonej aneksji przemocą księstw nadelbańskich, odrzucają się jako niezgodne z prawdą. Austrja i Prusy zgodziły się w punktacjach z 16-go stycznia 1864 na ustalenie, za wspólnem porozumieniem, przyszłych stosunków księstw, zwłaszcza zaś na to, że rozstrzygną kwestję następstwa nie inaczej, jak za wzajemną zgodą. To stanowisko prawne odpowiada także traktatowi zawartemu na skutek pokoju wiedeńskiego, konwencja zaś gastejńska jest jedynie skutkiem tego traktatu. Oświadczenie austrjackie z 1-go b. m., proponujące oddanie kwestji szlezwicko-holsztyńskiej pod rozstrzygnięcie związku, niweczy wprost wszystkie z mocy traktatów zobowiązania, których Austrja trzymała się od początku wojny. Ze względu na charakter narodowy sprawy szlezwicko-holsztyńskiej, Prusy gotowe są traktować ją, dla osiągnięcia rozwiązania na drodze pokoju, wspólnie z kwestją reformy związku. Prusy oczekują i teraz jedynie na chwilę, w której mogłyby traktować i rozwiązać te kwestje w porozumieniu z taką władzą związkową, w której współdziałanie reprezentacji narodowej mogłoby przeciwważyć interesa partykularne i dać rękojmię, że ofiary poniesione przez Prusy, wyjdą nareszcie na korzyść wspólnej ojczyzny, a nie ambicji dynastycznych. Lecz wśród teraźniejszych okoliczności i w obec rzeczywistych ograniczeń, jakim kompetencja zgromadzenia związkowego ulega na skutek obecnej ustawy, Prusy muszą zaprotestować przeciw rozrządaniu bez ich przyzwolenia prawami nabytemi po krwawych walkach i z mocy traktatów międzynarodowych. Ponieważ Austrja złamała traktat gastejński, przeto zwołanie stanów holsztyńskich może nastąpić jedynie za zgodą obu monarchów. — Poseł austrjaki w oświadczeniu, które złożył następnie, zaprzecza złamanie przez Austrję traktatu gastejńskiego; podług § 1-go tego traktatu, Austrja jest kompetentną do zwołania stanów. (*Wolffs T. B.*)

Turcja.

* (Cholera). *Aleksandria, 7 czerwca.* Donoszą na drodze urzędowej, że w Hedżaz wybuchła pomiędzy pielgrzymami cholera, która głównie grasuje w Jambo. Śmiertelność w Egipcie powiększa się, ale dotychczas nie okazały się symptomata cholery. (*Wien. Z.*)

Włochy.

* (Interpelacja). *Florencja, 9 czerwca.* W izbie deputowanych z powodu interpelacji co do przytłumienia bandytyzmu, p. Ricciardi zganil niektóre środki wyjątkowe przedsięwzięte w tym celu; pp. Chivaves i Crispi stanęli w obronie tych środków, w skutek czego interpelacja upadła. (*Nord.*)

* (Poseł meksykański). *Florencja, 11 czerwca.* Poseł meksykański doręczył królowi list własnoręczny cesarza Maksymiljana, a księciu Humbertowi, oznaki orderu meksykańskiego Gwadalupy wielkiego krzyża. (*Wolffs T. B.*)

Korespondencje Dziennika Warszawskiego.

Łódź, 1 czerwca 1866 r. (*)

Stagnacja. — Teatr. — Koncert panny Pistor.

Groźna burza, która zawisła nad państwami środkowej Europy, oddziaływała coraz niekorzystniej na świat finansowy, a dzisiejsze symptomy krytycznych czasów stagnacji w przemyśle i handlu, nierównie są gwałtowniejsze, jak przed wybuchem wojny na drugiej półkuli ziemi. Uzbrojenia w Niemczech wywołały paniczny przestrah na giełdach, którego następstwem nadzwyczajne i szybkie spadanie papierów, zawieszenie wyplat w znaczniejszych handlowych domach, liczne bankructwa, niedostatek i nędza w warstwach ludności, pozbawionej sposobu zarobkowania. Zachwiana publiczna wiara, paraliżując czynności kupców, tamuje rozwój przemysłu i handlu, dotyka zaś najprzód klęską miejsca ich ognisk; Łódź w rzędzie miast fabrycznych niepoślednie zajmuje miejsce; nie więc dziwnego, że u nas dziś już ukazują się złowrogię zwiastuny stagnacji, nowe anormalne drobnotki, które jak małe obłoczki, długo krążą i gromadzą się, nim się zbierze nawalna chmura, nim grom uderzy; odwiedzi zagranicznych wierzycieli lub ich pełnomocników, coraz częstsze, kupców przybywa coraz mniej; w cukierniach i restauracjach pustki, zabawy w publicznych miejscach nie tak hałaśliwe; w całym mieście spokojność, cisza, jakby makiem siał; nawet uroczystość Zielonych Świątek, którą Łódź obchodzi ze wszystkimi ceremoniami pierwiastkowej średniego wieku formy, przeszła prozaicznie, a nadzieje nowego dyrektora teatru p. Fryderyka Sellina, że powetuje poniesione straty, o włos nie uleciały z dymem, jak pochwały i piękne słówka tegoczesnych filantropów, którzy kosztem jego kieszeni, chcą dźwigać narodową scenę. Jednak dzięki niepodobnie na przedstawienie dramatu „Marja czyli kobieta z gminu”, publiczność zebrała się licznie. W sztuce tej pani Laskowska w roli Marji, bogactwem zasobów artystycznych olśniła, oczarowała publiczność. Cóż to za głębokie studja w odzwierciedlaniu postaci dramatycznych! ileż to w grze jej uczucia, jaka swoboda naturalności! co za zrozumienie sytuacji! Panią Laskowską zaleca prócz tego wyraz twarzy sympatyczny, piękna figura, głos miły i dźwięczny; w scenach przed domem pod rzutków, w pałacu hrabiny, kiedy poznaje swe dziecię, w domu obłąkanych — boleść, rezygnacja, walka o obowiązki sumienia z miłością macierzyńską, rozpacz przebijają się w głosie, oku, ruchach, w grze każdego muskułu, nieszczęśliwej Marji; wysoki tylko talent, może do tego stopnia zbliżyć sztukę do natury... stworzyć takie złudzenie; szkoda tej perły na prowincji; miejsce dla niej w stolicy, która jak z jednej strony chłoczkuje niemiłosiernie zarozumiałość, miernostki, tak z drugiej, umie ocenić prawdziwy talent, i wynagrodzić hojnie zasługę i pracę. Zostawiając na czas późniejszy szczegółowy rozbiór i krytykę gry innych artystów, bawiących obecnie w Łodzi, uważam za obowiązek w imię prawdy, sprostowanie mylnego sądu p. A. Z., który tylko insynuacja czyjaś, lub uraza osobista podyktować mogły. Złośliwość i szykana, dowodzi w korespondencji braku czegoś więcej, jak delikatności. Sulikowskiego, wystawia p. A. Z. jak słońce w porównaniu z kolegami (satelitami). Nie mamy zamiaru ubliżyć p. Sulikowskiemu, jest to artysta z talentem, w rolach kontuszowych nieporównany; ale publiczność najlepiej się bawi, kiedy p. Delchau na scenie; o innych artystach wyraził się p. A. Z. z lekceważeniem, a przecież p. Krzyżanowski w rolach Doktora, w Marji, Brzydkiewicza i wielu innych, dowiódł że ma wielkie zdolności. Ale co nas więcej oburza nadto, że młodemu człowiekowi, zamiłowanemu w sztuce, z talentem p. A. Z. pozwolił sobie zaprzeczyć zdolności, a małe usterki, skreślił tak jaskrawo, że w ich poczwarności, giną wszelkie zalety.

Pana Konopkę widzi na scenie publiczność zawsze z przyjemnością i często go nagradza hucznymi oklaskami... czy p. A. Z. sądzi, że dla publiczności zdanie jego będzie wyrocznią? że tak polegnie na powadze słów jego, jak niegdyś mnichy na arystelesowym ipse dixit...

Z kolei wypada coś powiedzieć o koncercie p. Julji Pistor na arfie pedalowej; już dobór sztuk objętych programem i nazwiska amatorów artystów, którzy

(*) Obok tego odebraliśmy jeszcze jedną korespondencję z Łodzi, mówiącą wyłącznie o teatrze, z podpisem „amatorowie teatru”, lecz dla braku miejsca drukować jej nie możemy. Zresztą zgadza się ona co do głównych rzeczy z niniejszą, i także zarzuca poprzedniej korespondencji z Łodzi, umieszczonej w Nrze 117 naszego Dziennika, stronność w ocenianiu artystów. Jeżeli dla warszawskiego teatru zachowujemy obszerne miejsce w naszym piśmie, nie możemy tego uczynić dla prowincjonalnych teatrów.

brać mieli w grze udział, były dostateczną rękomią, że koncertantka, musiała posiadać niepospolity talent; oczekiwania publiczności, nie zostały zawiedzione. Po wstępnym mistrzowskim odegraniu uwertury na 4 ręce, z opery *Młyn na skale* przez p. De Geldca i Fr. Metzner, drobne paluszki p. Julji przebiegłszy od niechęcia po stronach lutni, wydzwoiliły z jej łona czarodziejską fantazją, wąpimy czy jest artysta, któryby potrafił umiejetnie pannaować nad tym instrumentem, jak p. Julja; to rozlewianie dźwięków zlanych w najdoskonalszą harmonję; w szybkich jak błyskawica pasażach, owe akorda potężne, i znów urocze piano... pianissimo, to ryczy burza jak w Oberonie, to rzewna boleść jak w Łucji... a po ruladach z perełek, słyhać jak w les gouttes de rosée, między listkami dzwonią kropki rosy; przykro nam tylko, że p. Julja trafiła na złe czasy, nie tracimy w szakże nadziei, powitania jej kiedyś, w szczęśliwszej dobie. — P. Talgrün na wionczeli przemawiał do duszy jak zwykle, śpiewał rzewnie.

F. R.

Lwów, 9 czerwca.

Do kroniki legionu. — Zgromadzenie szlachty w Brzeżanach. — Wyrok. — Samobójstwo. — Ogłoszenie dyrekcji kolei żelaznej.

Formacja logjonu postępuje pomalą naprzód. List generała Benedeka do p. regimentarza (list ten podaliśmy w dzisiejszym numerze powyżej, P. R.) w którym objawia życzenie, by hufiec jeźdźców polskich połączył się jak najrychlej z armią pod jego naczelnem dowództwem zostającą, jest pełen najpochlebniejszych dla nas wyrazów. Jak olbrzymia różnica między zdaniem pułkownika Benedeka w r. 1846 a feldzeugmistrza w r. 1866! Ogłoszono czwarty wykaz ofiar na formację legionu. Według niego złożono w pieniądżach około 5,000 guldenów, która kwota doliczona do podanych w wykazach poprzednich składek piędźnych, podnieśli fundusz na 26,000 guldenów.

Na wezwanie przełożonego obwodu brzeżańskiego, zebrało się kilkadziesiąt szlachty posesjonatów w mieście Brzeżanach i uchwaliło dobrowolnie między sobą składki na potrzeby państwa. W adresie do przełożonego wyraziło zgromadzenie nadzieję, że rząd pospieszy z zaprowadzeniem przyrzeczonych ulepszeń.

Tutejszy sąd karny skazał wczoraj wydawcę i nominalnego redaktora *Sowizdrzała*, p. Pitera, na 20 dni aresztu a królewicza lwowskiego (syna Jana Dobrzańskiego) na 14 dni aresztu, za obrazę honoru wielmożnej Paparówny, która przy rozprawie ostatecznej sama akt oskarżenia motywowała. Obrona obżałowanych była tem niedołęzniejszą, iż nie mogła w niczem osłabić zarzutów wytoczonych i uzasadnionych przez usta niewieście.

Przedwczoraj zastrzelił się w pomieszkaniu Roberta Heffern, prawnika, niegdyś zamożny szlachcic Gumowski, który sprzedawszy majątność ziemską, powierzył pomienionemu prawnikowi całą ze sprzedarzy majątku otrzymaną sumę przeszło 100,000 guldenów. by nią na rzecz właściciela, dziś już nieboszczyka obracał. P. Heffern tak jakoś nieszczęśliwie lokował powierzone sobie pieniądze, to u prywatnych, to w akcjach kolei, że właściciel krociowego majątku został z żoną i dziećmi bez funduszu do życia. Rozpacz była tu jedynym powodem samobójstwa. Wypadek ten zostaje w ścisłym związku z niefortunną grą w akcje kolei, która i Smółkę i wielu innych zupełnie zrujnowała.

Według obwieszczenia rady zawiadowczej na kolei galicyjskiej ustaje z dniem dzisiejszym porządek przewoźny przewozu osób i towarów, a tem samem zwyczajny wchodzi na nowo w życie. Odtąd listy i dzienniki będą wcześniej i regularnie dochodzić.

Kilka słów, jako materiał do historii rewolucyjnej żandarmerji ostatniego powstania.

(Artykuł drugi).

Organizacja tajnej policji w 1862 r. — Powiatowa rewolucyjna organizacja w 1863 r. — Urządzenie żandarmerji przez plockiego komisarza Chęcińskiego. — Gwałty w powiecie ostrołęckim. — Obywatel Bujalski. — Początek, przeznaczenie, formowanie i charakter działalności konnej żandarmerji i straży bezpieczeństwa. — Odrębne cechy każdej z nich — Ciekawy rozdział kar. — Powodzenia szewców w polskich rewolucjach. — Straszna samowolność straży bezpieczeństwa. — Powieszenie ajenta rządu Michała Bobrowskiego. — Wnioski o ludności wiejskiej.

(ciąg dalszy *)

Jak powiedzieliśmy wyżej, konni żandarmi, stanowili główną podporę tajnej organizacji cywilnej, która wszelkimi siłami starała się wziąć pod swą władzę naczelników wojennych.

Ostatni zaś, ze swej strony, niejednokrotnie dowodzili konieczności przyłączenia, konnych żandarmów do band, przez co, według ich słów, znacznie powiększyłby się bojowy żywioł buntu; lecz członkowie rzą-

*) Patrz *Dzien. Warsz.* Nr 114, 123, 127 i 128.

du obawiając się, ażeby z przejściem żandarmów pod władzę naczelników wojennych, ci ostatni nie wzmocnili się na ich szkodę i żeby przez to władza rządu narodowego nie osłabła, ciągle udzielali odpowiedzi zwlekającą. Kiedy zaś w październiku 1862 r. najwyższy zarząd opanował Romuald Traugut, marzący, pomimo powszechnego uspokojenia kraju, o organizowaniu armji narodowej, stosownie do tej myśli, wydał w początku listopada dekret, na mocy którego konni żandarmi przeszli pod władzę wojennych naczelników województw.

To pociągnęło za sobą to, że żandarmi zostali rozdzieleni pomiędzy bandy, i z nich po większej części zformowała się kawalerja; tak naprzykład, w utarczce pod Kockiem, 12 (24) grudnia, cała banda składała się z bylej konnej żandarmerji.

Przedstawivszy w dosyć dokładnym rysie zasady organizacji powiatowej konnej żandarmerji, przejdziemy do drugiej siły organizacji prowincjonalnej, to jest do straży bezpieczeństwa, która w zupełnem znaczeniu tego słowa, stanowiła komendę sztyletników czyli wieszaczy.

Główna i istotna różnica pierwszej od ostatniej zasadzała się na tem, że straż bezpieczeństwa, składająca się, z wyjątkiem oficerów, z miejscowych mieszkańców, otaczała wszystkie swe działania zupełną tajemnicą, dla czego prawie wszyscy jej naczelnicy, a nawet prości żandarmi, nosili nazwiska zmyślone. Jeżeli wpływ pierwszej, to jest konnej żandarmerji był silny, to straż bezpieczeństwa, z powodu swej krwawej działalności, miała jeszcze większe znaczenie. Ukazanie się żandarma sztyletnika lub wieszacza, sprawiało często, jak się okazuje z akt, paniczny strach w tłumie. Bardzo często, jaki niegodziwiec uzbrojony rewolwerem, do wykonania wyroku śmierci brał pierwszych lepszych spotkanych włościan, a ci ostatni z bojaźnią spełniali jego rozkazy. Nawet do głowy nie przychodziła im myśl o możności opozycji; przeżrazeni przykładami niezliczonych, nieludzkich męczarni, machinalnie spełniali wolę zjadłego partyzanta. Nawet i natenczas, kiedy rząd ruski, w początku 1864, zdołał za pomocą energicznych środków przywrócić spokojność, wielu mieszkańców nie przyszedłszy jeszcze do siebie ze strachu, obawiało się odkrywać zabójców, i dopiero kiedy przekonali się o zniknięciu wszędzie powstańców, zaczęli chętnie pomagać władzom ruskim.

Straż dzieliła się na oddziały i dziesiątki.

Głównem jej przeznaczeniem, było wprowadzanie w wykonanie tajnych rozporządzeń władz rewolucyjnych, aby zmusić mieszkańców, za pomocą terroryzmu, do wzięcia udziału w powstaniu.

Dowodził nią w każdym powiecie osobny oficer, nazywany naczelnikiem straży bezpieczeństwa, i będący pod zupełną władzą tylko cywilnego naczelnika powiatu. Wyznaczał się zwykle z pomiędzy osób, które zjednały sobie sławę w organizacji. Jak i wszyscy prawie naczelnicy organizacji prowincjonalnej, rzadko kiedy należał do miejscowych mieszkańców, i zwykle przysyłany był na ten urząd przez komisarza wojewódzkiego, lub wprost przez rząd narodowy.

Bezpośrednio podwładnymi naczelnika straży byli okręgowi komendanci, z tytułem oficerów, zawiadujący strażą powierzonych im okręgów, na które, jak wyżej wspomniano, dzielił się powiat. Okrąg dzielił się na kilka rewirów, z których każdy zostawał pod władzą osobno do tego wyznaczonego wachmistrza; ten ostatni miał kilka pewnych osób, nazywających się stałymi ajentami policji, i obok tego powinien był mieć w każdej wsi jedną zaufaną osobę, która donosiłaby mu o stanie ducha mieszkańców i wszystkich w ogóle wypadkach. Osoba zaufana, w razie aresztowania kogokolwiek z mieszkańców miejscowych lub wykonania na nich wyroku śmierci, powinna była wskazać obwinionego, zawiadomić kiedy najlepiej i najbardziej niepostrzeżenie dla reszty mieszkańców można wykonać powzięty zamiar i w ogóle udzielała straży, wszelkie konieczne wiadomości. Każdy z członków straży musiał złożyć rewolucyjną przysięgę, na zachowanie najściślejszej tajemnicy i bezoporne posłuszeństwo swemu zwierzchnikowi. Nieposłuszni podlegali karom pewnego rodzaju (*dok. nas.*)

Dokumenta w kwestji meksykańskiej.

Rząd francuzki zakomunikował obecnie izbom dokumenta dyplomatyczne w kwestji meksykańskiej, które nie mogły być umieszczone w księdze żółtej, lub też takie, które wymienione zostały pomiędzy rządem francuzkim a gabinetami meksykańskim i waszyngtońskim po otwarciu posiedzeń izb francuzkich. Dokumenta te zakomunikowane zostały w celu ułatwienia rozpraw, które mają wszcząć się wkrótce nad sprawami Meksyku, przy roztrząsaniu budżetu.

Większa część tych dokumentów znaną jest publiczności. W każdym razie fakta, których one doty-

